

Tema 9. L'encarnació

L'encarnació és la demostració per excel·lència de l'amor de Déu als homes, perquè la segona persona de la Santíssima Trinitat —Déu— es fa partícip de la natura humana en la unitat de la persona.

02/01/2011

1. L'obra de l'encarnació

L'assumpció de la natura humana de Crist per la persona del Verb és obra de les tres persones divines.

L'encarnació de Déu és l'encarnació

del Fill, no del Pare, ni de l'Esperit Sant. No obstant això, l'encarnació va ser una obra de tota la Trinitat. Per això, en la Sagrada Escripura de vegades se l'atribueix a Déu Pare (*Ga* 4, 4), o al Fill mateix (*Fl* 2, 7) o a l'Esperit Sant (*Lc* 1, 35; *Mt* 1, 20). Es remarca així que l'obra de l'encarnació va ser un acte únic, comú a les tres persones divines. Sant Agustí explicava que «el fet que Maria concebés i infantés és obra de la Trinitat, ja que les obres de la Trinitat són inseparables»[1]. Es tracta, en efecte, d'una acció divina *ad extra*, els efectes de la qual es troben fora de Déu, en les criatures. És una obra de les tres persones conjuntament, ja que l'ésser diví — que és el mateix poder infinit de Déu — és u i únic (cf. *Catecisme* 258).

L'encarnació del Verb no afecta la llibertat divina, perquè Déu podia haver decidit que el Verb no s'encarnés o que s'encarnés una altra

persona divina. Tanmateix, dir que Déu és infinitament lliure no significa que prengui decisions de forma arbitrària ni que no actui mogut per l'amor. Per això els teòlegs solen cercar les raons de conveniència que es poden albirar en les diverses decisions divines, tal com es manifesten en l'actual economia de la salvació. Tan sols cerquen remarcar la saviesa meravellosa i la coherència que existeixen en tota l'obra divina, no una eventual necessitat en Déu.

2. La Verge Maria, Mare de Déu

Des de tota l'eternitat, juntament amb l'encarnació del Verb, la Verge Maria va ser predestinada a ser la Mare de Déu: «Maria és present en el misteri de Crist ja “abans de la creació del món” com la dona que el Pare “ha elegit” per ser la Mare del seu Fill en l'encarnació, i juntament amb el Pare l'ha elegida el Fill i l'ha

confiada eternament a l'Esperit de santedat»[2]. L'elecció divina respecta la llibertat de santa Maria, perquè «el Pare de les misericòrdies volgué que l'acceptació per part de la Mare predestinada precedís l'Encarnació, perquè, així com la dona havia contribuït a la mort, també contribuís a la vida (LG 56; cf. 61)» (*Catecisme* 488). Per això, des de molt antic, els pares de l'Església han vist en Maria la nova Eva.

«A fi de ser la Mare del Salvador, Maria “fou enriquida de Déu per endavant amb aquells privilegis que esqueien a una funció tan alta” (LG 56)» (*Catecisme* 490). L'arcàngel sant Gabriel, en el moment de l'anunciació, la saluda com a «plena de gràcia» (Lc 1, 28). Abans que el Verb s'encarnés, Maria ja era, per la seva correspondència als dons divins, plena de gràcia. La gràcia que Maria va rebre la fa grata a Déu i la prepara per ser la mare virginal del

Salvador. Totalment posseïda per la gràcia de Déu, va poder donar el lliure consentiment a l'anunci de la seva vocació (cf. *Catecisme* 490). Així, «donant el seu consentiment a la paraula de Déu, Maria esdevé Mare de Jesús i, acceptant de tot cor, sense que la retingui cap pecat, la voluntat divina de salvació, es lliurà ella mateixa íntegrament a la persona i a l'obra de Fill, per tal de ser útil en dependència d'ell i amb ell, per la gràcia de Déu, al misteri de la Redempció (cf. *LG* 56)» (*Catecisme* 494). Els pares orientals solen anomenar la Mare de Déu «la Tota Santa» i «la celebren com “indemne de tota taca de pecat, plasmada per l'Esperit Sant i formada com una nova criatura” (*LG* 56). Per la gràcia de Déu Maria es va preservar neta de tot pecat personal durant tota la vida» (*Catecisme* 493).

Maria ha estat redimida des de la seva concepció: «És això el que

confessa el dogma de la Immaculada Concepció, proclamat el 1854 pel Papa Pius IX: “La benaventurada Verge Maria, des del primer instant de la seva concepció, per una gràcia i un favor singular de Déu totpoderós, en virtut dels mèrits de Jesucrist, Salvador del llinatge humà, va ser preservada intacta de tota màcula de pecat original” (DS 2803)» (*Catecisme* 491). La Immaculada Concepció manifesta l’amor gratuït de Déu, perquè ha estat una iniciativa divina i no mèrit de Maria, sinó de Crist. En efecte, «aquesta “santedat excelsa, absolutament única”, amb què “Maria fou enriquida des del primer moment de la seva concepció” (LG 56), li ve tota del Crist: Maria “fou redimida d’una manera eminent pels mèrits del seu Fill” (LG 53)» (*Catecisme* 492).

Santa Maria és la Mare de Déu:
«Aquell que ella va concebre com a home per obra de l’Esperit Sant i que

va ser de debò el seu Fill segons la carn, no és altre que el Fill etern del Pare, la segona Persona de la Santíssima Trinitat. L'Església confessa que Maria és verament *Mare de Déu (Theotokos)* (cf. *DS 251*)» (*Catecisme 495*). Certament no ha engendrat la divinitat, sinó el cos humà del Verb, a què es va unir immediatament la seva ànima racional, creada per Déu com totes les altres: així es va originar la natura humana que en aquest mateix instant va ser assumida pel Verb.

Maria va ser sempre la Mare de Déu. Des d'antic, l'Església confessa en el credo i celebra en la litúrgia «Maria com la *Aeiparthenos*, “sempre verge” (cf. *LG 52*)» (*Catecisme 499*; cf. *Catecisme 496-507*). Aquesta fe de l'Església es reflecteix en l'antiquíssima fórmula de «Mare de Déu abans del part, en el part i després del part». Des de l'inici,

«l'Església ha confessat que Jesús va ser concebut només per obra de l'Esperit Sant en el si virginal de Maria, i ha afirmat alhora l'aspecte corporal d'aquest esdeveniment: Jesús va ser concebut “de l'Esperit Sant, sense llavor viril” (Concili Laterà el 649; *DS* 503)» (*Catecisme* 496). Maria va ser també verge en el part, perquè «va infantar Crist sense detriment de la seva virginitat, com l'havia concebut sense perdre la seva virginitat [...]. Jesucrist va néixer d'un si matern virginal amb un naixement admirable»[3]. En efecte, «el naixement de Crist “no va disminuir, sinó que va consagrar la integritat virginal” de la seva mare (*LG* 57)» (*Catecisme* 499). Maria va romandre perpètuament verge després del part. Els pares de l'Església, en les seves explicacions dels Evangelis i en les respostes a les diverses objeccions, han afirmat sempre aquesta realitat, que manifesta la disponibilitat total i el

lliurament absolut de Maria al designi salvífic de Déu. Ho resumia sant Basili quan va escriure que «els amants de Crist no admeten sentir que la Mare de Déu hagi deixat de ser verge en algun moment»[4].

Maria va ser assumpta al cel. «La Mare de Déu immaculada, preservada lliure de tota taca de pecat original, acabat el curs de la seva vida a la terra, va ser portada a la glòria del cel i elevada al tron pel Senyor com a reina de l'univers, per ser conformada més plenament al seu Fill, Senyor dels senyors i vencedor del pecat i de la mort»[5]. L'assumpció de la santíssima Mare de Déu és una anticipació de la resurrecció de la resta dels cristians (cf. *Catecisme* 966). La reialesa de Maria es fonamenta en la seva maternitat divina i en la seva associació a l'obra de la redempció[6]. L'1 de novembre de

1954, Pius XII va instituir la festa de Santa Maria Reina[7].

Maria és la mare del Redemptor. Per això la seva maternitat divina implica també la seva cooperació en la salvació dels homes: «Maria, filla d'Adam, acceptant la paraula divina va ser feta mare de Jesús, i abraçant la voluntat salvífica de Déu amb cor generós i sense l'impediment de cap pecat, es va consagrar totalment a si mateixa, com a esclava del Senyor, a la persona i a l'obra del seu Fill, servint al misteri de la redempció amb ell i sota ell, per la gràcia de Déu omnipotent. Amb raó, doncs, els sants pares consideren Maria no com un mer instrument passiu, sinó com una cooperadora en la salvació humana per la fe lliure i l'obediència»[8]. Aquesta cooperació es manifesta també en la seva maternitat espiritual. Maria, nova Eva, és veritable mare dels homes en l'ordre de la gràcia, perquè coopera

en el naixement a la vida de la gràcia i en el desenvolupament espiritual dels fidels: Maria «va col·laborar de manera totalment singular en l'obra del Salvador per la seva fe, esperança i amor ardent, per tal de restablir la vida sobrenatural dels homes. Per aquesta raó és la nostra mare en l'ordre de la gràcia»[9] (cf. *Catecisme* 968). Maria és també mitjancera i la seva mediació materna, subordinada sempre a l'única mediació de Crist, va començar amb el *fiat* de l'anunciació i perdura al cel, ja que «amb la seva assumpció als cels, no va abandonar la seva missió salvadora, sinó que continua procurant-nos amb la seva múltiple intercessió els dons de la salvació eterna [...]. Per això la santíssima Mare de Déu és invocada en l'Església amb els títols d'Advocada, Auxiliadora, Ajuda i Mitjancera»[10] (cf. *Catecisme* 969).

Maria és el tipus i el model de l'Església: «La Verge Maria és, per a l'Església, el model de la fe i de la caritat. Per això Maria “es saludada com un membre supereminent i enterament singular de l'Església” (LG 53), i constitueix, fins i tot, la “realització exemplar” (el “*typus*”) de l'Església (LG 63)» (Catecisme 967). Pau VI, el 21 de novembre de 1964, va anomenar solemnement Maria la Mare de l'Església, per subratllar de manera explícita la funció maternal que la Mare de Déu exerceix sobre el poble cristià[11].

Es comprèn, a la vista del que hem exposat, que la pietat de l'Església vers la santíssima Mare de Déu sigui un element intrínsec del culte cristià[12]. La santíssima Mare de Déu «és legítimament honorada per l'Església amb un culte especial. I, de fet, des de molt antic, la Verge santíssima ha estat honorada amb el

títol de “Mare de Déu”; els fidels es refugien sota la seva protecció, la imploren en tots els perills i necessitats [...]. Aquest culte [...] tot i presentar una caràcter absolutament únic, és essencialment diferent del culte d’adoració que es dóna al Verb encarnat, així com al Pare i a l’Esperit Sant, i el facilita en gran manera»[13]. El culte a santa Maria «troba la seva expressió en les festes litúrgiques dedicades a la Mare de Déu (cf. SC 103) i en la pregària mariana, com el sant Rosari» (*Catecisme* 971).

3. Figures i profecies de l’encarnació

Hem vist en el tema anterior com després del pecat dels nostres primers pares, Adam i Eva, Déu no va abandonar els homes, sinó que els va prometre un salvador (cf. *Gn* 3, 15; *Catecisme* 410).

Després del pecat original i la promesa del Redemptor, Déu mateix torna a prendre la iniciativa i estableix una aliança amb els homes. Amb Noè després del diluvi (cf. *Gn* 9-10) i sobretot amb Abraham (cf. *Gn* 15-17), a qui va prometre una gran descendència que esdevindria un gran poble, a qui va donar una terra nova i en qui un dia serien beneïdes totes les nacions. L'aliança es va renovar després amb Isaac (cf. *Gn* 26, 2-5) i amb Jacob (cf. *Gn* 28, 12-15; 35, 9-12). En l'Antic Testament, l'aliança assoleix l'expressió més completa amb Moisès (cf. *Ex* 6, 2-8; *Ex* 19-34).

La profecia de Natan va ser un moment important en la història de les relacions entre Déu i Israel (cf. *2Sa* 7, 7-15). El profeta anuncia que el Messies vindrà de la descendència de David i que regnarà sobre tots els pobles, no sols sobre Israel. Del Messies es dirà en altres textos profètics que naixeria a Betlem (cf.

Mi 5,1), que pertanyeria a l'estirp de David (cf. *Is* 11, 1; *Jr* 23,5), que se li posaria per nom «Emmanuel» —això és, Déu amb nosaltres (cf. *Is* 7, 14)—, que se l'anomenaria «Conseller prodigiós, Heroi diví, Pare per sempre, Príncep de la pau» (*Is* 9, 5), etc. Al costat d'aquests textos que descriuen el Messies com a rei i descendent de David, n'hi ha d'altres que relaten, també de manera profètica, la missió redemptora del Messies, anomenant-lo Servent de Jahvè, servent de dolors que assumirà en el seu cos la reconciliació i la pau (cf. *Ef* 2, 14-18): *Is* 42, 1-7; 49, 1-9; 50, 4-9; 52, 13-53, 12. En aquest context és important el text de *Dn* 7, 13-14 sobre el Fill de l'home, que a través de la humilitat i l'abaixament supera misteriosament la condició humana i restaura el regne messiànic en la fase definitiva (cf. *Catecisme* 440).

Les figures principals del Redemptor en l'Antic Testament són l'innocent Abel, el summe sacerdot Melquisedec, el sacrifici d'Isaac, Josep venut pels seus germans, l'anyell pasqual, la serp de bronze aixecada per Moisès al desert i el profeta Jonàs.

4. Els noms de Crist

Són molts els noms i títols atribuïts a Crist per teòlegs i autors espirituals al llarg dels segles. Uns es prenen de l'Antic Testament; d'altres, del Nou. Alguns són utilitzats o acceptats per Jesús mateix; d'altres li han estat aplicats per l'Església al llarg dels segles. Veurem aquí els noms més importants i habituals.

Jesús (cf. *Catecisme* 430-435), que en hebreu significa «Déu salva»: «En l'Anunciació, l'àngel Gabriel li donà com a nom propi el nom de Jesús, que expressa alhora la seva identitat i la seva missió» (*Catecisme* 430), és a

dir, ell és el Fill de Déu fet home per salvar «el seu poble dels seus pecats» (*Mt* 1, 21). El nom de Jesús «significa que el nom mateix de Déu és present en la persona del seu Fill (cf. *Ac* 5, 41; *3Jn* 7) fet home per la redempció universal i definitiva dels pecats. Només el nom diví porta la salvació (cf. *Jn* 3, 18; *Ac* 2, 21) i des d'ara tothom el pot invocar, perquè el Crist s'ha unit a tots els homes amb l'Encarnació» (*Catecisme* 432). El nom de Jesús és en el cor de la pregària cristiana (cf. *Catecisme* 435).

Crist (cf. *Catecisme* 436-440), nom que procedeix de la traducció grega del terme hebreu «Messies» i que vol dir «ungit». Passa a ser el nom propi de Jesús perquè «va dur a terme perfectament la missió divina que significa. A Israel eren ungits en nom de Déu els qui li eren consagrats per a una missió que venia d'ell» (*Catecisme* 436). Era el cas dels sacerdots, els reis i excepcionalment

els profetes. Aquest cas havia de ser per excel·lència el del Messies que Déu enviaria per instaurar definitivament el seu regne. Jesús va complir l'esperança messiànica d'Israel en la seva triple funció de sacerdot, profeta i rei (cf. *ibid.*). «Jesús va acceptar el títol de Messies, al qual tenia dret (cf. *Jn* 4, 25-26; 11, 27), però no sense reserves, ja que, per a una part dels seus contemporanis, aquest títol era entès segons una concepció massa humana (cf. *Mt* 22, 41-46), essencialment política (cf. *Jn* 6, 15; *Lc* 24, 21)» (*Catecisme* 439).

Jesucrist és l'unigènit de Déu, el Fill únic de Déu (cf. *Catecisme* 441-445). La filiació de Jesús respecte al seu Pare no és una filiació adoptiva com la nostra, sinó la filiació divina natural, és a dir, «la relació única i eterna de Jesucrist amb Déu, el seu Pare: és el Fill Unigènit del Pare (cf. *Jn* 1, 14-18; 3, 16-18) i Déu com ell (cf.

Jn 1, 1). Creure que Jesucrist és el Fill de Déu és necessari per a ser cristià (cf. *Ac* 8, 37; *1Jn* 2, 23)» (*Catecisme* 454). Els Evangelis «recorden en dos moments solemnes, el baptisme i la transfiguració del Crist, la veu del Pare que el designa com el seu “Fill, l’Estimat” (*Mt* 3, 17; *Mt* 17, 5). Jesús es designa ell mateix com el “Fill unigènit de Déu” (*Jn* 3, 16) i afirma amb aquest títol la seva preexistència eterna» (*Catecisme* 444).

Senyor (cf. *Catecisme* 446-451): «En la traducció grega dels llibres de l’Antic Testament, el nom inefable amb què Déu va revelar-se a Moisès (cf. *Ex* 3, 14), YHWH, és substituït per *Kyrios* (“Senyor”). Des d’aleshores *Senyor* ha estat el nom més habitual per a designar la divinitat del Déu d’Israel. El Nou Testament utilitza aquest sentit fort del títol de “Senyor”, tant amb referència al Pare, com també —i aquesta és la novetat— amb referència a Jesús, reconegut així

com a Déu veritable (cf. 1Co 2, 8)» (*Catecisme* 446). En atribuir a Jesús el títol diví de Senyor, «les primeres confessions de fe de l'Església afirmen, des de l'origen (cf. Ac 2, 34-36), que el poder, l'honor i la glòria deguts a Déu Pare corresponen també a Jesús (cf. Rm 9, 5; Tt 2, 13; Ap 5, 13), ja que ell és “de condició divina” (Fl 2, 6) i el Pare ha manifestat aquesta sobirania de Jesús ressuscitant-lo entre els morts i elevant-ho a la seva glòria (cf. Rm 10, 9; 1Co 12, 3; Fl 2, 9-11)» (*Catecisme* 449). L'oració cristiana, litúrgica o personal, està marcada pel títol «Senyor» (cf. *Catecisme* 451).

5. Crist és l'únic mitjancer perfecte entre Déu i els homes. És mestre, sacerdot i rei.

«Jesucrist és veritable Déu i veritable home, en la unitat de la seva Persona divina: per això és l'únic Mitjancer entre Déu i els homes» (*Catecisme*

480). L'expressió més pregona del Nou Testament sobre la mediació de Crist es troba en la primera carta a Timoteu: «Hi ha un sol Déu, hi ha també un sol mitjancer entre Déu i els homes, el Crist Jesús home, el qual es donà a si mateix en rescat per a tothom» (1Tm 2, 5). Es presenten aquí la persona del Mitjancer i l'acció del Mitjancer. I en la carta als Hebreus es presenta Crist com el mitjancer d'una nova aliança (cf. *He* 8, 6; 9, 15; 12, 24). Jesucrist és mitjancer perquè és perfecte Déu i perfecte home, però és mitjancer en la seva humanitat i per la seva humanitat. Aquests textos del Nou Testament presenten Crist com a profeta i revelador, com a summe sacerdot i com a senyor de tota la creació. No es tracta de tres ministeris diferents, sinó de tres aspectes diversos de la funció salvífica de l'únic mitjancer.

Crist és el profeta anunciat en el Deuteronomi (18, 18). La gent tenia Jesús per profeta (cf. *Mt* 16, 14; *Mc* 6, 14-16; *Lc* 24, 19). El mateix inici de la carta als Hebreus en resulta paradigmàtic. Però Crist és més que profeta: és el mestre, és a dir, aquell qui ensenya per pròpia autoritat, amb una autoritat desconeguda fins llavors, que deixava sorpresos als qui l'escoltaven. El caràcter suprem dels ensenyaments de Jesús es fonamenta en el fet que és Déu i home. Jesús no sols ensenya la veritat, sinó que ell és la veritat feta visible en la carn. Crist, Verb etern del Pare, «és la paraula única, perfecta i insuperable del Pare. En el Crist el Pare ens ho ha revelat tot, i ja no hi haurà cap més paraula que aquesta» (*Catecisme* 65). L'ensenyament de Crist és definitiu, també en el sentit que la revelació de Déu als homes en la història hi ha tingut l'últim compliment.

Crist és sacerdot. La mediació de Jesucrist és una mediació sacerdotal. En la carta als Hebreus, que té com a tema central el sacerdoci de Crist, Jesucrist és presentat com el summe sacerdot de la nova aliança, «pontífex per sempre segons l'ordre de Melquisedec» (*He* 5, 10; 6, 20), «sant, innocent, immaculat» (*He* 7, 26), «que, “amb una sola oblació, ha deixat per sempre més perfectament acabada la seva obra en aquells qui són santificats” (*He* 10, 14), és a dir, amb l'únic sacrifici de la seva Creu» (*Catecisme* 1544). De la mateixa manera que el sacrifici de Crist —la seva mort a la Creu— és únic per la unitat que existeix entre el sacerdot i la víctima —de valor infinit—, així també el seu sacerdoci és únic. Ell és l'única víctima i l'únic sacerdot. Els sacrificis de l'Antic Testament eren figura del de Crist i tenien valor precisament perquè s'ordenaven al de Crist. El sacerdoci de Crist, sacerdoci etern, és participat

pel sacerdocí ministerial i pel sacerdocí dels fidels, que ni se sumen al de Crist ni el succeeixen (cf. *Catecisme* 1544-1547).

Crist és rei. Ho és no sols en la mesura que és Déu, sinó també en la mesura que és home. La sobirania de Crist és un aspecte fonamental de la seva mediació salvífica. Crist salva perquè té el poder efectiu per fer-ho. La fe de l'Església afirma la reialesa de Crist i professa en el credo que «el seu regne no tindrà fi», repetint el que l'arcàngel Gabriel va dir a Maria (cf. *Lc* 1, 32-33). La dignitat reial de Crist ja havia estat anunciada en l'Antic Testament (cf. *Sl* 2, 6; *Is* 7, 6; 11.1-9; *Dn* 7, 14). No obstant això, Crist no va parlar gaire de la seva reialesa, perquè entre els jueus del seu temps estava molt difosa una concepció material i terrestre del regne messiànic. Sí que ho va reconèixer en un moment particularment solemne, quan va

respondre a una pregunta de Pilat: «Tu mateix ho dius: sóc rei» (*Jn* 18, 37). La reialesa de Crist no és metafòrica, és real i implica el poder de legislar i de jutjar. És una reialesa que es fonamenta en el fet que és el Verb encarnat i que és el nostre Redemptor[14]. El seu regne és espiritual i etern. És un regne de santedat i de justícia, d'amor, de veritat i de pau[15]. Crist exerceix la reialesa atraient a si tots els homes per la seva mort i resurrecció (cf. *Jn* 12, 32). Crist, Rei i Senyor de l'univers, es va fer el servidor de tots, «no va venir a ser servit, sinó a servir i a donar la vida en rescat per una multitud (*Mt* 20, 28)» (*Catecisme* 786).

El poble de Déu «participa d'aquestes tres funcions del Crist i porta les responsabilitats de la missió i del servei que en deriven» (*Catecisme* 783).

6. Tota la vida de Crist és redemptora

Pel que fa a la vida de Crist, «el Símbol de la fe només parla dels misteris de l'Encarnació (concepció i naixement) i de la Pasqua (passió, crucifixió, mort, sepultura, baixada als inferns, resurrecció, ascensió). No diu res explícitament dels misteris de la vida amagada i pública de Jesús; però els articles de la fe referents a l'Encarnació i a la Pasqua de Jesús il·luminen *tota* la vida terrestre del Crist» (*Catecisme* 512).

Tota la vida de Crist és redemptora i qualsevol acte humà seu posseeix un valor transcendent de salvació. Fins i tot en els actes més senzills i aparentment menys importants de Jesús hi ha un eficaç exercici de la seva mediació entre Déu i els homes, perquè són sempre accions del Verb encarnat. Aquesta doctrina la va entendre amb especial profunditat

sant Josep maria, que ha ensenyat a transformar tots els camins de la terra en camins divins de santificació: «Arriba la plenitud dels temps i, per complir aquesta missió [...] neix un Infant a Betlem. És el Redemptor del món; però, abans de parlar, estima amb obres. No porta cap fórmula màgica, perquè sap que la salvació que ofereix ha de passar pel cor de l'home. Les seves primeres accions són rialles, plors de nen, son inermes d'un Déu encarnat: perquè ens enamorem d'Ell, perquè el sapiguem acollir en els nostres braços»[16].

Els anys de la vida amagada de Crist no són una simple preparació per al seu ministeri públic, sinó actes redemptors autèntics, orientats a la consumació del misteri pasqual. És de gran rellevància teològica el fet que Jesús compartís durant gairebé tota la vida la condició de la immensa majoria dels homes: la vida

quotidiana de família i de treball a Natzaret. Natzaret és així una lliçó de vida familiar, una lliçó de treball[17]. Crist també realitza la redempció durant tots els anys de treball de la seva vida amagada i així dóna tot el sentit diví a la feina quotidiana del cristià en la història de la salvació, i de milions d'homes de bona voluntat: «Jesús, creixent i vivint com un de nosaltres, ens revela que l'existència humana, els quefers corrents i ordinaris, tenen un sentit diví»[18].

José Antonio Riestra

Bibliografia bàsica

Catecisme de l'Església catòlica
484-570, 720-726 i 963-975.

Benet XVI / Joseph Ratzinger, *Jesús de Nazaret*, La Esfera de los Libros, Madrid 2007, 23-30; 371-410 («Introducción» i cap. 10).

Lectures recomanades

J. L. Bastero d'Eleizalde, *Maria, Madre del Redentor*, 2a ed., Eunsa, Pamplona 2004.

M. Ponce Cuéllar, *Maria, Madre del Redentor i Madre de la Iglesia*, 2a ed., Herder, Barcelona 2001.

F. Ocáriz – L. F. Mateo Seco – J. A. Riestra, *El misterio de Jesucristo*, 3a ed., EUNSA, Pamplona 2004.

.....

[1] Sant Agustí, *De Trinitate* 2, 5, 9; cf. Concili IV del Laterà: DS 801.

[2] Joan Pau II, enc. *Redemptoris Mater*, 25-III-1987, 8; cf. Pio IX, butlla *Ineffabilis Deus*; Pius XII, butlla *Munificentissimus Deus*, AAS 42(1950)9768; Pau VI, exh. ap. *Marialis cultus*, 25; CIC 488.

[3] Sant Lleó Magne, ep. *Lectis dilectionis tuae*, DS 291-294.

[4] Sant Basili, *In Christi generationem* 5.

[5] Concili II del Vaticà, const. *Lumen Gentium* [sigla: LG] 59; cf. la proclamació del dogma de l'Assumpció de la benaventurada Mare de Déu pel papa Pius XII el 1950: DS 3903.

[6] Cf. Pius XII, enc. *Ad celi reginam*, 11-10-1954: AAS 46(1954)625-640.

[7] Cf. AAS 46(1954)662-666.

[8] Concili II del Vaticà, const. *Lumen Gentium* 56.

[9] *Ibid.*, 61.

[10] *Ibid.*, 62.

[11] Cf. AAS 56(1964)1015-1016.

[12] Cf. Pau VI, exh. *Marialis cultus* 56.

[13] Concili II del Vaticà, const.
Lumen Gentium 66.

[14] Cf. Pius XI, enc. *Quas primas*,
11-11-1925, AS 17(195)599.

[15] Cf. *Missal romà*, prefaci de la
missa de Jesucrist, Rei de l'univers.

[16] Sant Josep maria, *És Crist que
passa* 36.

[17] Cf. Pau VI, al·locució a Natzaret,
5-1-1964: *Insegnamenti di Paolo VI*
2(1964)25.

[18] Sant Josep maria, *És Crist que
passa* 14.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-es/article/resum-de-fe-
cristiana-9-lencarnacio/](https://opusdei.org/ca-es/article/resum-de-fe-cristiana-9-lencarnacio/) (04/04/2026)